

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยนี้ คือ พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานด้านบริการและพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานด้านการสอน คือ อาจารย์พยาบาล ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลที่มีสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีที่สุดของประชากร ได้มีหลักการและวิธีการ ดังนี้

1. สํารวจโรงพยาบาลที่มีสถานศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดแล้ว แบ่งออกเป็นกลุ่มตามสังกัด สุ่มจากแต่ละกลุ่มมาร้อยละ 50 ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ปรากฏผลดังนี้

- ก. โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม สุ่มได้
โรงพยาบาลภูมิพล และโรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า และโรงเรียนพยาบาลมกุฎนครรัถ
และอนามัยกองทัพบก
- ข. โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงมหาดไทย สุ่มได้
โรงพยาบาลตำรวจ และวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ
- ค. โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สุ่มได้
โรงพยาบาลราชวิถี และวิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ
- ง. โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร สุ่มได้
โรงพยาบาลวชิระ และวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์
- จ. โรงพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สุ่มได้
โรงพยาบาลรามาชิตี และโรงเรียนพยาบาลรามาชิตี

ฉ. โรงพยาบาลในสังกัดสภาการขาดไทย สุ่มได้

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และวิทยาลัยพยาบาลสภาการขาดไทย

2. สํารวจจํานวนพยาบาลที่ให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลที่กล่าวไว้ในข้อ 1 โดยไม่รวมถึงพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย หอพักฟื้น หอคลอด หน่วยเด็ก คลอดก่อนกำหนด แผนกตรวจผู้ป่วยนอก และแผนกอื่น ๆ ที่ไม่ได้ให้การพยาบาลโดยตรง (direct nursing care) แก่ผู้ป่วย มีจํานวน 1,856 คน

สํารวจจํานวนอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาลที่กล่าวไว้ในข้อ 1 เลือกเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่สอนจริง ๆ โดยไม่รวมถึงอาจารย์พยาบาลที่ทำหน้าที่คํานาบริหาร และไม่รวมถึงอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาพื้นฐานมาจากวิชาชีพอื่นที่ไม่ใช่พยาบาล มีจํานวน 246 คน

3. สุ่มจํานวนพยาบาลจากแต่ละโรงพยาบาลมาร้อยละ 10 แล้วสุ่มหาตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงพยาบาล ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้จํานวน 253 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 1

คํานวณจํานวนอาจารย์พยาบาล โดยใช้สัดส่วน อาจารย์พยาบาล : พยาบาล = 1 : 3 (ของแต่ละโรงพยาบาล) แล้วสุ่มหาตัวอย่างประชากรในแต่ละสถานศึกษาพยาบาลด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ได้จํานวน 87 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนพยาบาลและอาจารย์พยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากร

โรงพยาบาล และสถานศึกษาพยาบาล	จำนวน	
	พยาบาล	อาจารย์พยาบาล
ร.พ.ราชวิถี และ ว.พ.กรุงเทพ	22	9
ร.พ.ภูมิพล และ รร.พ.ทหารอากาศ	30	12
ร.พ.รามธิบดี และ รร.พ.รามธิบดี	36	12
ร.พ.วชิระ และ ว.พ.เกื้อการุณย์	37	11
ร.พ.พระมงกุฎเกล้า และ รร.พ.กองทัพบก	38	12
ร.พ.ตำรวจ และ ว.พ.ตำรวจ	40	12
ร.พ.จุฬาลงกรณ์ และ ว.พ.สภาการชากไทย	50	19
รวม	253	87

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชุด

1. แบบประเมินขวัญในการปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความรู้สึกพึงพอใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบ คือ พยาบาลและอาจารย์พยาบาล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยทฤษฎีเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานเป็นหลัก และพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่คิดว่ามีอิทธิพลต่อขวัญ ได้แก่

- ก. ปัจจัยที่เกิดจากตัวผู้ปฏิบัติงานเอง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
ด้านที่ 1	สถานภาพและการยอมรับนับถือ	5 ข้อ
ด้านที่ 2	ความพอใจในความสำเร็จของการทำงาน เป็นกลุ่ม	4 ข้อ
ด้านที่ 3	ความพอใจในงาน	4 ข้อ

ข. ปัจจัยที่เกิดจากฝ่ายบริหาร แบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ			
ด้านที่ 1	สภาพการปฏิบัติงาน	4	ขอ
ด้านที่ 2	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา	6	ขอ
ด้านที่ 3	การติดต่อสื่อสาร	2	ขอ
ด้านที่ 4	ความมั่นคงปลอดภัย	3	ขอ
ด้านที่ 5	โอกาสก้าวหน้า	4	ขอ
ด้านที่ 6	ความเหมาะสมของปริมาณงาน	2	ขอ
ด้านที่ 7	ความยุติธรรมในหน่วยงาน	3	ขอ
ด้านที่ 8	สวัสดิการและรายได้	5	ขอ
ค. ปัจจัยที่เกิดจากภายนอก แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ			
ด้านที่ 1	มิตรภาพและการช่วยเหลือกัน	3	ขอ
ด้านที่ 2	การอุทิศตนเพื่องานของคนในหน่วยงาน	3	ขอ
รวม		48	ขอ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) ในแต่ละข้อแบ่งความคิดเห็นเป็น 6 ระดับ ซึ่งให้เลือกตอบเพียงระดับเดียว และให้คะแนนในรายชื่อข้างนี้

มากที่สุด	ให้คะแนนข้อละ	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนนข้อละ	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนนข้อละ	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนนข้อละ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนนข้อละ	1	คะแนน
ไม่มีความคิดเห็น	ให้คะแนนข้อละ	0	คะแนน

ดังนั้น แบบสอบถามชุดนี้มีคะแนนเต็ม 240 คะแนน

2. แบบประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาล คัดแปลงมาจากแบบ

สอบถามที่ กุลยา คันดินลาชีวะ สร้างไว้เมื่อปี 2521 หัวหน้าหน่วยป่วยเป็นผู้ตอบแบบ
สอบถามชุดนี้ เพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านบริการของพยาบาลผู้ตอบแบบ
สอบถามชุดที่ 1 โดยประเมินใน 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1	การดูแลผู้ป่วย	17	ขอ
ด้านที่ 2	การป้องกัน	8	ขอ
ด้านที่ 3	การส่งเสริมสุขภาพ	3	ขอ
ด้านที่ 4	การฟื้นฟูสุขภาพ	5	ขอ
ด้านที่ 5	การร่วมมือปฏิบัติ	3	ขอ
รวม		36	ขอ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) ในแต่ละข้อ
แบ่งความคิดเห็นเป็น 6 ระดับ ซึ่งให้เลือกตอบเพียงระดับเดียว และให้คะแนนในรายข้อ
ดังนี้

ดีมาก	ให้คะแนนข้อละ	5	คะแนน
ดี	ให้คะแนนข้อละ	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนนข้อละ	3	คะแนน
พอใช้	ให้คะแนนข้อละ	2	คะแนน
ต้องแก้ไขปรับปรุง	ให้คะแนนข้อละ	1	คะแนน
ไม่ได้ปฏิบัติ	ให้คะแนนข้อละ	0	คะแนน

ดังนั้น แบบสอบถามชุดนี้มีคะแนนเต็ม 180 คะแนน

3. แบบประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาล เป็นแบบ
สอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยทฤษฎีเกี่ยวกับหน้าที่ของอาจารย์พยาบาลเป็นหลัก
อาจารย์หัวหน้าแผนกเป็นผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้ เพื่อประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
ด้านการสอนของอาจารย์พยาบาลผู้ตอบแบบสอบถามชุดที่ 1 โดยประเมินใน 4 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1	การสอน	21	ขอ
ด้านที่ 2	บริหารการศึกษาและวิชาชีพ	12	ขอ

คำถามที่ 3	บริการพยาบาล	13	ข้อ
คำถามที่ 4	การวิจัย	6	ข้อ
	รวม	52	ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) ในแต่ละข้อ
แบ่งความคิดเห็นเป็น 6 ระดับ ซึ่งให้เลือกตอบเพียงระดับเดียว และให้คะแนนในรายข้อ
ดังนี้

ดีมาก	ให้คะแนนข้อละ	5	คะแนน
ดี	ให้คะแนนข้อละ	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนนข้อละ	3	คะแนน
พอใช้	ให้คะแนนข้อละ	2	คะแนน
ต้องแก้ไขปรับปรุง	ให้คะแนนข้อละ	1	คะแนน
ไม่ได้ปฏิบัติ	ให้คะแนนข้อละ	0	คะแนน
ดังนั้น	แบบสอบถามชุดนี้มีคะแนนเต็ม	260	คะแนน

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ไปหาความตรงตามเนื้อหา โดยพยาบาลผู้ทรง
คุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ จำนวน 7 ท่าน คือ

อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	1	ท่าน
อาจารย์ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	2	ท่าน
อาจารย์ภาควิชาพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	ท่าน
รองหัวหน้าพยาบาลชำนาญการ โรงพยาบาลราชวิถี	1	ท่าน
หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหัวเฉียว	1	ท่าน
หัวหน้าพยาบาลสภากาชาดไทย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	1	ท่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ช่วยตรวจ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุง
แก้ไข เปลี่ยนแปลงรูปแบบประโยคตามคำแนะนำเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ได้จำนวนข้อความของ
แบบสอบถามใหม่ ดังนี้

1. แบบประเมินขวัญ เกมีมี 52 ข้อ ปรับปรุงแล้วเหลือ 48 ข้อ
2. แบบประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาล เกมีมี 44 ข้อ
ปรับปรุงแล้วเหลือ 36 ข้อ
3. แบบประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาล/ เกมีมี
54 ข้อ ปรับปรุงแล้วเหลือ 52 ข้อ

การหาความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาล 30 คน อาจารย์พยาบาล 10 คน หัวหน้าหอผู้ป่วย 4 คน และอาจารย์หัวหน้าแผนก 3 คน

นำผลที่ได้มาคำนวณหาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาช (สุภาพ วาดเขียน 2523 ก : 51-52) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังนี้

1. แบบประเมินขวัญ จากกลุ่มพยาบาลได้ค่า .88 จากกลุ่มอาจารย์พยาบาลได้ค่า .98
2. แบบประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพยาบาล ได้ค่า .90
3. แบบประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาล ได้ค่า .95

แสดงว่าแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด มีความเที่ยงสูงพอที่จะนำไปใช้สำหรับการวิจัยต่อไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถามด้วยตนเองก่อนแจกแบบสอบถาม ใช้เวลารวบรวมแบบสอบถามประมาณ 10 สัปดาห์
2. เลือกแบบสอบถามที่ได้คิดมาแล้วเฉพาะที่เป็นคู่มือประเมินที่สมบูรณ์เท่านั้น
 - ก. แบบสอบถามที่แจกให้พยาบาล 253 ฉบับ ได้คืน 216 ฉบับ เป็น

แบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 2 ฉบับ ซากคู่ประเมิน 6 ฉบับ คงเหลือ 208 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 82.21

ข. แบบสอบถามที่แจกให้หัวหน้าหอผู้ป่วย 253 ฉบับ ใ้คืน 220 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 3 ฉบับ ซากคู่ประเมิน 9 ฉบับ คงเหลือ 208 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 82.21

ค. แบบสอบถามที่แจกให้อาจารย์พยาบาล 87 ฉบับ ใ้คืน 72 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.76

ง. แบบสอบถามที่แจกให้อาจารย์หัวหน้าแผนก 87 ฉบับ ใ้คืน 72 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.76

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นตามสมมติฐานของการวิจัย โดยใช้คอมพิวเตอร์และใช้วิธีการทางสถิติ ตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (arithmetios mean) ใช้สูตร (ประกอบ กรณสูตร 2525 ก : 80)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} = มัชฌิมเลขคณิต

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน

N = จำนวนคะแนนทั้งหมด

2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviations) ใช้สูตร (ประกอบ กรณสูตร 2525 ก : 80 - 81)

$$S_x = \sqrt{\frac{\sum X^2}{N} - \left(\frac{\sum X}{N}\right)^2}$$

S_x = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$\begin{aligned}\sum X^2 &= \text{ผลรวมของคะแนนแต่ละจำนวนยกกำลังสอง} \\ \sum X &= \text{ผลรวมของคะแนนแต่ละจำนวน} \\ N &= \text{จำนวนคะแนนทั้งหมด}\end{aligned}$$

3. วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way analysis of variance) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป (ประกอบ กรรณสูตร 2525 ก : 196 - 221)

4. วิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (two way classification analysis of variance) ชนิดมีคะแนนหลายจำนวนใน 1 รายการ (Winer 1971 : 445 - 449)

5. นำผลการวิเคราะห์ที่พบว่ามีความสำคัญ (significance) มาทดสอบหาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman - Keuls test) โดยอาศัยตาราง Studentized range (Winer 1971 : 216 - 218)

6. คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบความแตกต่างของอันดับ (rank - difference correlation coefficient) โดยใช้สูตร (สุภาพ วาดเขียน 2523 ก : 189 - 191)

$$\rho_{(rho)} = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

N = จำนวนสถาบันทั้งหมด

D = ผลต่างของอันดับคะแนน 2 ชุด

7. ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้การแจกแจงค่า t คือ สูตร (สุภาพ วาดเขียน 2523 ก : 213 - 214)

$$t = r \sqrt{\frac{n - 2}{1 - r^2}} ; df = n - 2$$

n = จำนวนคู่ของสถาบัน

เปรียบเทียบค่า t ที่คำนวณได้กับค่า t ในตาราง ถ้าค่า t ที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า t ในตาราง จะปฏิเสธสมมติฐาน

8. หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร (สุภาพ วาดเขียน 2523 ก : 51 - 52)

$$r_f = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

r_f = ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

S_i^2 = ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถาม
แต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

k = จำนวนข้อทั้งหมดในแบบสอบถาม

ศูนย์วิจัยสุขภาพกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย